

**This is an electronic reprint of the original article.
This reprint *may differ* from the original in pagination and typographic detail.**

Author(s): Saarinen, Taina

Title: Koulutusviennistä apuja talousvaikeuksissa kärvisteleville oppilaitoksille?

Year: 2015

Version:

Please cite the original version:

Saarinen, T. (2015). Koulutusviennistä apuja talousvaikeuksissa kärvisteleville oppilaitoksille?. *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*, 13.5.2015(Toukokuu).
<http://www.kieliverkosto.fi/article/koulutusviennista-apuja-talousvaikeuksissa-karvisteleville-oppilaitoksille/>

All material supplied via JYX is protected by copyright and other intellectual property rights, and duplication or sale of all or part of any of the repository collections is not permitted, except that material may be duplicated by you for your research use or educational purposes in electronic or print form. You must obtain permission for any other use. Electronic or print copies may not be offered, whether for sale or otherwise to anyone who is not an authorised user.

Koulutusviennistä apuja talousvaikeuksissa kärvisteleville oppilaitoksille?

Taina Saarinen

Suurin osa puolueista satsasi kevään 2015 eduskuntavaaleissa talouspolitiikassaan pikemminkin leikkauksiin kuin elvytykseen. Koulutussektorillakaan leikkauksia ei ymmärrettävästi odoteta innolla, mutta samalla mietitään jo tapoja, joilla odotettavissa olevista taloudellisista vaikeuksista voidaan selvitä.

Korkeakoulujen näkökulmasta yksi tapa purkaa säästöpaineita on koulutusvienti ja koulutuksen maksullisuus, jota lainsäädäntö ei rajoita yhtä voimakkaasti kuin perusopetuksen markkinaistamista. Miten liiketoiminta sopii valtiollisille kvasikoulutusmarkkinoille? Vai onko suomalainen julkisen rahoituksen koulutusjärjestelmä siirtymässä hiljalleen kohti yksityistämistä?

Poliittista tahtoa korkeakoulutuksen maksullisuuteen on testattu ja työstetty eri tavoin vuonna 2010 voimaan tulleen uuden yliopistolain myötä. Korkeakoulujen nelivuotinen lukukausimaksukokeilu päättyi 2014 ja jäi torsoksi: sen vaikutuksista oli mahdoton sanoa juurikaan mitään. Kokeiluun osallistuneet yliopistot pitivät kuitenkin kokeilua kiinnostavana kokemuksena markkinoinnin kehittämisen ja kansainvälistymisen näkökulmasta. Opetus- ja kulttuuriministeriön vuonna 2013 julkaisema Koulutusviennin toimenpideohjelma esitti edelleen lukukausimaksuja muiden kuin EU- ja ETA-maiden kansalaisille, mikäli he osallistuvat muuhun kuin suomen- ja ruotsinkieliseen tutkintokoulutukseen.

Näyttää siis siltä, että Suomeen on jollain aikavälillä tulossa lukukausimaksut Euroopan ulkopuolisille opiskelijoille. Samalla korkeakouluille tulisi mahdolliseksi järjestää maksullista tutkintokoulutusta. Suomalainen koulutusjärjestelmä on noudattanut pohjoismaista julkisen palvelun periaatetta, jossa julkinen valta rahoittaa koulutusta, koska koulutuksen ajatellaan hyödyttävän koko yhteisöä. Voimistuva lukukausimaksukeskustelu osoittaa, että Suomessakin ollaan siirtymässä kohti ajattelutapaa, jossa koulutus on enemmän yksilön vastuulla.

Toukokuun koulutuksen talouteen ja koulutusvientiin keskittyvän teemanumeron aloittavat *Lea Nieminen* ja *Ulla Richardson*, jotka kirjoittavat tutkimuspohjaisen lukutaitopeli *GraphoGamen* kehittämisestä ja myymisestä. Pelin jakelua on Suomessa rahoittanut toistaiseksi opetus- ja kulttuuriministeriö. Kansainvälisen levityksenkin elinehto on rahoittajan löytyminen. Mutta onko lukutaidon edistäminen julkisen vai yksityisen rahoittajan edun mukaista?

Katariina Juusola jatkaa koulutusviennin teemaa avaamalla artikkelissaan Abu Dhabista ja Dubaista saatuja hyvin erilaisia kokemuksia kansainvälisten yliopistojen tytärkampuksista. Dubai lähti vauhdilla mukaan kansainväliseen koulutusbuumiin ja joutui myös vaikeuksiin, kun talouslama iski. Konservatiivisempi Abu Dhabi otti varovaisemman lähestymistavan, ja sääteli julkisella rahoituksella myös markkinavetoista korkeakoulutusta. Kansainvälisten kampusten perustamista ohjaavat siis muutkin tekijät kuin yliopistojen saama taloudellinen tuotto.

Kara Ronai ottaa koulutuksen maksullisuuteen toisenlaisen näkökulman artikkelissaan, joka käsittelee akateemista vilppiä australialaisessa korkeakoulutuksessa. Ronai näyttää, miten yliopistojen paineet kerätä rahoitusta lukukausimaksuilla saattavat johtaa akateemisten käytänteiden arvaamattomaan muutokseen. Kansainvälisten opiskelijoiden opettajana, australialaisena, ja alaa tutkivana tohtorikoulutettavana Ronai ottaa voimakkaasti kantaa maksuttoman korkeakoulutuksen puolesta.

Pirkko Nuolijärvi kirjoittaa korkeakoulujen rakenteellisesta kehittämisestä kieliaineiden näkökulmasta. Kielitaitotarpeiden muutokset, kuten vanhojen eurooppalaisten kielten suosion hiipuminen ja etenkin Itä-Aasian kielten suosion kasvu, asettavat yliopistotkin asemaan, jossa niiden on nykypolitiikan mukaisesti itse tehtävä karsintapäätökset. Kielitarjonnan kaventaminen asettaa suuria paineita opetuksen järjestämiselle ja yliopistojen väliselle yhteistyölle. Nähtäväksi jää myös, miten kielenopettajien ja kieliasiantuntijoiden alueellinen ja kansallinen tarjonta kehittyvät.

Kristina Stenman käsittelee artikkelissaan maahanmuuttajien työllistymistä ja kielitaitoa vuonna 2011 voimaan tulleen kotoutumislain näkökulmasta. Kotoutumislaisissa on nostettu etusijalle "yhteiskunnassa ja työelämässä" tarvittavat tiedot ja taidot. Työnantajat ovat avainasemassa: kuntasektorin kielikoulutuksesta ja selkokielisestä ohjeistuksesta on saatu hyviä kokemuksia, mutta tekemistä tässäkin vielä riittää.

Toukokuun numeron myötä *Kieli, koulutus ja yhteiskunta* jää tauolle. Seuraava numero ilmestyy syyskuussa. Kesäkuukausien aikanakin kuitenkin tapahtuu konferensseissa ja koulutuksissa. Antoisaa ja rentouttavaa kesää!

Kirjoittaja on kielikoulutuspolitiikan yliopistotutkija Jyväskylän yliopistossa.